Europski parlament
2024-2029

USVOJENI TEKSTOVI

P10_TA(2025)0286

Utjecaj umjetne inteligencije na financijski sektor

Rezolucija Europskog parlamenta od 25. studenoga 2025. o utjecaju umjetne inteligencije na financijski sektor (2025/2056(INI))

Europski parlament,

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 9. travnja 2025. naslovljenu „Akcijski plan za kontinent umjetne inteligencije” (COM(2025)0165),

– uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 24. rujna 2020. o strategiji za digitalne financije za EU (COM(2020)0591),

– uzimajući u obzir izvješće Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) od 25. veljače 2025. naslovljeno „Umjetna inteligencija u investicijskim fondovima EU-a: usvajanje, strategije i izloženosti portfelja”,

– uzimajući u obzir javnu izjavu ESMA-e od 30. svibnja 2024. o upotrebi umjetne inteligencije u pružanju investicijskih usluga za male ulagatelje,

– uzimajući u obzir izvješće Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (EIOPA) od 10. veljače 2025. naslovljeno „Procjena učinka mišljenja EIOPA-e o upravljanju umjetnom inteligencijom i upravljanju rizicima”,

– uzimajući u obzir izvješće EIOPA-e od 30. travnja 2024. naslovljeno „Izvješće o digitalizaciji europskog sektora osiguranja”,

– uzimajući u obzir izvješće Europskog nadzornog tijela za bankarstvo (EBA) od 29. studenoga 2024. naslovljeno „Upitnik o procjeni rizika – jesen 2024.”,

– uzimajući u obzir izvješće EBA-e od 4. kolovoza 2023. naslovljeno „Strojno učenje za modele koji se temelje na internim rejting-sustavima”,

– uzimajući u obzir članak Elizabeth McCaul, članice Nadzornog odbora Europske središnje banke (ESB), od 26. veljače 2024. naslovljen „Od podataka do odluka: Umjetna inteligencija i nadzor”,

– uzimajući u obzir publikaciju ESB-a od 7. svibnja 2024. naslovljenu „Uspon umjetne inteligencije: koristi i rizici za financijsku stabilnost”,

– uzimajući u obzir radni dokument Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj od 15. prosinca 2023. naslovljen „Generativna umjetna inteligencija u financijama”,

– uzimajući u obzir izvješće Banke za međunarodne namire od 12. prosinca 2024. naslovljeno „Reguliranje umjetne inteligencije u financijskom sektoru: posljednja zbivanja i glavni izazovi”,

– uzimajući u obzir izvješće Banke za međunarodne namire od 13. lipnja 2024. naslovljeno „Inteligentni financijski sustav: kako umjetna inteligencija mijenja financiranje”,

– uzimajući u obzir izvješće Povjerenstva stručnjaka na visokoj razini za skupinu G7 od 19. prosinca 2024. naslovljeno „Umjetna inteligencija i gospodarska i financijska politika”,

– uzimajući u obzir izvješće Odbora za financijsku stabilnost od 14. studenoga 2024. naslovljeno „Posljedice umjetne inteligencije na financijsku stabilnost”,

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2024/1624 Europskog parlamenta i Vijeća od 31. svibnja 2024. o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma[1],

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2024/1689 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o utvrđivanju usklađenih pravila o umjetnoj inteligenciji i o izmjeni uredaba (EZ) br. 300/2008, (EU) br. 167/2013, (EU) br. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 i (EU) 2019/2144 te direktiva 2014/90/EU, (EU) 2016/797 i (EU) 2020/1828 (Akt o umjetnoj inteligenciji)[2],

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2022/2554 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o digitalnoj operativnoj otpornosti za financijski sektor i izmjeni uredbi (EZ) br. 1060/2009, (EU)

---

1 SL L, 2024/1624, 19.6.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1624/oj.

2 SL L, 2024/1689, 12.7.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj.

br. 648/2012, (EU) br. 600/2014, (EU) br. 909/2014 i (EU) 2016/1011 (Akt o digitalnoj operativnoj otpornosti)[3],

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka)[4],

– uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. o distribuciji osiguranja (Direktiva o distribuciji osiguranja)[5],

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 600/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištima financijskih instrumenata i izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 (Uredba o tržištima financijskih instrumenata)[6],

– uzimajući u obzir Direktivu 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU (Direktiva o tržištima financijskih instrumenata)[7],

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 (Uredba o kapitalnim zahtjevima)[8],

– uzimajući u obzir Direktivu 2013/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima, izmjeni Direktive 2002/87/EZ te stavljanju izvan snage direktiva 2006/48/EZ i 2006/49/EZ (Direktiva o kapitalnim zahtjevima)[9],

– uzimajući u obzir Direktivu 2011/61/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2011. o upraviteljima alternativnih investicijskih

---

3 SL L 333, 27.12.2022., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2554/oj.

4 SL L 119, 4.5.2016., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj.

5 SL L 26, 2.2.2016., str. 19., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/97/oj.

6 SL L 173, 12.6.2014., str. 84., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/600/oj.

7 SL L 173, 12.6.2014., str. 349., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/65/oj.

8 SL L 176, 27.6.2013., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/575/oj.

9 SL L 176, 27.6.2013., str. 338., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2013/36/oj.

fondova i izmjeni direktiva 2003/41/EZ i 2009/65/EZ te uredbi (EZ) br. 1060/2009 i (EU) br. 1095/2010 (Direktiva o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova)[10],

– uzimajući u obzir Direktivu 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II)[11],

– uzimajući u obzir Direktivu 2009/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS)[12],

– uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu, o izmjeni direktiva 2002/65/EZ, 2009/110/EZ i 2013/36/EU te Uredbu (EU) br. 1093/2010 i o stavljanju izvan snage Direktive 2007/64/EZ (Direktiva o platnim uslugama)[13],

– uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 3. svibnja 2022. o umjetnoj inteligenciji u digitalnom dobu[14],

– uzimajući u obzir članak 55. Poslovnika,

– uzimajući u obzir izvješće Odbora za ekonomsku i monetarnu politiku (A10-0225/2025),

A. budući da se Aktom EU-a o umjetnoj inteligenciji uvodi prvi sveobuhvatni regulatorni okvir za umjetnu inteligenciju na svijetu;

B. budući da se u točki 5. podtočkama (b) i (c) Priloga III. Aktu o umjetnoj inteligenciji definiraju dva visokorizična slučaja upotrebe za sektor financijskih usluga, i to upotreba sustava umjetne inteligencije za ocjenjivanje kreditnog rejtinga za potrošače i evaluaciju kreditne sposobnosti te njihova upotreba za procjene rizika i određivanje cijena životnog i zdravstvenog osiguranja;

C. budući da je u Aktu o umjetnoj inteligenciji sustav umjetne inteligencije definiran kao strojni sustav dizajniran za rad s promjenjivim razinama autonomije i koji nakon uvođenja može pokazati prilagodljivost te koji, za eksplicitne ili implicitne ciljeve, iz ulaznih vrijednosti koje prima, zaključuje kako generirati izlazne

---

10 SL L 174, 1.7.2011., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/61/oj.
11 SL L 335, 17.12.2009., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/138/oj.
12 SL L 302, 17.11.2009., str. 32., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/65/oj.
13 SL L 337, 23.12.2015., str. 35., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2015/2366/oj.
14 SL C 465, 6.12.2022., str. 65.

vrijednosti kao što su predviđanja, sadržaj, preporuke ili odluke koji mogu utjecati na fizička ili virtualna okruženja;

D. budući da je model umjetne inteligencije opće namjene (GPAI) definiran kao model umjetne inteligencije, uključujući one trenirane s pomoću velike količine podataka uz primjenu samostalnog nadzora u širokim razmjerima, koji ima vrlo općenitu namjenu i može kompetentno obavljati širok raspon različitih zadaća bez obzira na način na koji se model stavlja na tržište i koji se može integrirati u razne sustave ili primjene niže u lancu, ali ne uključujući modele umjetne inteligencije koji se upotrebljavaju za aktivnosti istraživanja, razvoja ili izrade prototipova prije njihova stavljanja na tržište;

E. budući da sustavi koji se upotrebljavaju za poboljšanje matematičke optimizacije ili za ubrzavanje i aproksimaciju tradicionalnih, etabliranih metoda optimizacije, kao što su metode linearne ili logističke regresije, nisu obuhvaćeni definicijom sustava umjetne inteligencije;

Stanje uvođenja umjetne inteligencije u financijske usluge

1. prima na znanje široku i raznoliku primjenu umjetne inteligencije u cijelom sektoru financijskih usluga EU-a, pri čemu financijske institucije, koje se već dulje vrijeme koriste klasičnim strojnim učenjem, sada postupno eksperimentiraju s upotrebom generativne umjetne inteligencije, uključujući velike jezične modele i druge temeljne modele, kao pomoćnog alata; naglašava da je većina aktualnih slučajeva upotrebe umjetne inteligencije usmjerena na pojednostavnjenje administrativnih postupaka, pri čemu većina primjena predstavlja lako ostvarljive ciljeve, a ne visokorizične inovacije; konstatira, međutim, da je upotreba umjetne inteligencije za evaluaciju kreditne sposobnosti fizičkih osoba ili utvrđivanje njihovog kreditnog rejtinga, koja je trenutačno definirana kao visokorizična u Aktu o umjetnoj inteligenciji, rasprostranjena i postaje sve učestalija; naglašava da bi uvođenje potpuno autonomnih sustava umjetne inteligencije u financijskom sektoru trebalo uključivati ljudski nadzor[15]; konstatira da financijske institucije i dalje analiziraju slučajeve upotrebe modela umjetne inteligencije opće namjene, čija veća složenost podrazumijeva veći operativni rizik i rizik u pogledu usklađenosti, ali isto tako konstatira da su te primjene u velikoj mjeri i dalje u fazi testiranja;

2. smatra da umjetna inteligencija predstavlja veliku priliku za financijske institucije EU-a da razviju inovativnije proizvode, racionaliziraju operacije i poboljšaju konkurentnost na globalnoj razini; ističe da upotreba umjetne inteligencije u financijskim uslugama može donijeti društvene koristi, uključujući učinkovitije

---

15 Upitnik EBA-e o procjeni rizika jesen 2024.; Izvješće EIOPA-e o digitalizaciji europskog sektora osiguranja; Izvješće ESMA-e o umjetnoj inteligenciji u investicijskim fondovima EU-a.

otkrivanje i sprečavanje prijevara, provjere u području sprečavanja pranja novca i provjere u području sankcija, podršku klijentima, praćenje transakcija, personalizirane financijske savjete, prikupljanje, analizu i izvješćivanje u pogledu okolišnih, socijalnih i upravljačkih podataka, trgovinske modele i strategije, pomoć u usklađivanju s propisima, nadzor tržišta i praćenje zlouporabe; smatra da bi se upotrebom umjetne inteligencije u financijskom sektoru trebala uspostaviti ravnoteža između inovacija i konkurentnosti s jedne strane te upravljanja rizicima, zaštite potrošača i financijske stabilnosti s druge strane; naglašava da bi se koristi od upotrebe umjetne inteligencije u financijskim uslugama trebale prvenstveno prenijeti na krajnje korisnike, primjerice u obliku nižih cijena, bolje pokrivenosti, boljeg financijskog savjetovanja, veće financijske uključenosti i dostupnosti te poboljšane financijske pismenosti;

3. konstatira da postoje i rizici koji proizlaze iz upotrebe umjetne inteligencije u financijskim uslugama; ističe da su, prije nedavnog znatnog napretka u području velikih jezičnih modela, ti rizici proizlazili iz kvalitete, točnosti i reprezentativnosti podataka na kojima su se modeli trenirali, iz razloga što su rezultati umjetne inteligencije koji nisu povezani s velikim jezičnim modelima pouzdani samo onoliko koliko su pouzdani i ulazni podaci; ističe da bi loša kvaliteta podataka mogla dovesti, među ostalim, do diskriminirajućih ishoda, zavaravajućih prodaja i pojačanih sistemskih pristranosti, dok bi netransparentni i složeni modeli mogli dovesti do povreda privatnosti i isključivanja ranjivih potrošača, primjerice cjenovnom diskriminacijom, čime bi se pogoršali postojeći rizici ili stvorili novi; naglašava da veliki jezični modeli donose znatne dodatne rizike koje je teško izmjeriti, uključujući halucinacije modela, čak i ako su podaci za treniranje visoke kvalitete; naglašava da se takvi rizici i rezultati moraju učinkovito ublažiti; konstatira daljnje izazove povezane s kibernetičkim sigurnosnim ranjivostima i objašnjivošću sustava umjetne inteligencije; stoga naglašava da je potrebno osigurati pouzdano upravljanje podacima, strogo testiranje i dokumentiranje modela umjetne inteligencije, uz zadržavanje čovjeka u petlji i održavanje visokog standarda za primjenu sustava umjetne inteligencije u primjenama usmjerenima na potrošače;

4. shvaća da su financijske institucije usvojile odmjeren pristup razvoju, testiranju i uvođenju sustava umjetne inteligencije kako bi se osigurala usklađenost s postojećim međusektorskim i sektorskim zakonodavstvom; ističe da se taj oprezan pristup može temeljiti i na nedokazanoj potražnji kupaca, očekivanjima potrošača koja se mijenjaju i razmatranjima o rizicima, koji su prethodno navedeni;

5. ističe da porast primjene umjetne inteligencije predstavlja izazove za nadzorna tijela, posebno s obzirom na nedostatak stručnog znanja u području umjetne inteligencije i odgovarajućih nadzornih alata za ocjenu naprednog strojnog učenja i generativnih modela umjetne

inteligencije; poziva europska i nacionalna nadzorna tijela da se prilagode sve većoj upotrebi umjetne inteligencije u financijskim uslugama te da prate, procjenjuju i ublažavaju rizike za potrošače i financijsku stabilnost, a da pritom paze da ne odvraćaju od inovacija nerazmjernim opterećenjima u pogledu usklađenosti ili pretjerano preskriptivnim regulatornim pristupima;

6. konstatira da koncentracija među pružateljima usluga umjetne inteligencije koji nude investicijsko savjetovanje može dovesti do efekta stada, potaknuto sličnim modelima i ograničenim izvorima podataka; potiče europska i nacionalna nadzorna tijela da prate te rizike i financijske institucije kako bi ih se uzelo u obzir pri razvoju alata umjetne inteligencije;

7. konstatira ovisnost financijskih aktera iz EU-a o trećim stranama koje su pružatelji tehnologije za smještaj i razvoj svojih modela umjetne inteligencije te ističe da se većina financijskih poduzeća za te usluge oslanja na samo nekoliko trećih strana koje su pružatelji usluga, što može dovesti do koncentracijskog rizika i smanjiti pregovaračku moć financijskih institucija pri pregovaranju ili izmjeni ugovornih uvjeta za usluge umjetne inteligencije; upozorava da bi oslanjanje na mali broj pružatelja za određenu uslugu moglo dovesti do sistemskih rizika u slučaju poremećaja, posebno ako nije moguće brzo prijeći na alternativne pružatelje usluga;

8. konstatira da se nedavno donesenim Aktom o digitalnoj operativnoj otpornosti (DORA) od financijskih institucija zahtijeva da primjenjuju mjere za ublažavanje koncentracijskog rizika koji proizlazi iz trećih strana koje su pružatelji usluga informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT), uključujući krizne planove i mehanizme za osiguravanje kontinuiteta poslovanja; traži da Komisija i europska nadzorna tijela posebno procijene izvedivost primjene izlaznih strategija i prijelaznih odredbi utvrđenih u DORA-i na modele umjetne inteligencije koji su smješteni u infrastrukturi trećih strana koje su pružatelji usluga, posebice s obzirom na znatno oslanjanje na treće strane koje su pružatelji usluga iz trećih zemalja kad je riječ o uslugama umjetne inteligencije;

9. ističe da poduzeća iz EU-a moraju moći koristiti postojeću infrastrukturu u oblaku za razvoj i uvođenje umjetne inteligencije; poziva na aktivno istraživanje načina za jačanje kompatibilnosti i interoperabilnosti modela umjetne inteligencije i okvira za usklađenost s modelima i okvirima međunarodnih partnera sličnih stavova, posebno onih koji teže pružanju jednako čvrstih regulatornih zaštitnih mjera, kako bi se osiguralo da financijske institucije EU-a zadrže pristup alatima i dobavljačima umjetne inteligencije te u cilju oblikovanja uravnoteženih globalnih standarda uz istodobnu zaštitu pravne sigurnosti za europska poduzeća;

10. podržava inicijative za poticanje razvoja umjetne inteligencije i računalstva u oblaku u EU-u, posebno u cilju razvoja usluga umjetne inteligencije koje su u potpunosti usklađene s okvirima EU-a za zaštitu podataka i temeljna prava, uz istodobno jačanje strateške autonomije i otpornosti;

Regulatorno okružje za umjetnu inteligenciju u području financijskih usluga

11. naglašava da je sektor financijskih usluga visoko reguliran i da podliježe većem broju sektorskih zakonodavnih akata na nacionalnoj razini i razini EU-a kojima se od aktera zahtijeva da upravljaju rizicima u raznim područjima, uključujući zaštitu podataka, praćenje kretanja podataka, kvalitetu podataka, upravljanje podacima, operativnu otpornost, eksternalizaciju, rizik modela, diskriminirajuće ishode te tržišni i kreditni rizik, koji zajedno čine okvir za uvođenje umjetne inteligencije i upravljanje njome u sektoru financijskih usluga[16]; naglašava, međutim, važnost stalnog praćenja regulatornih nedostataka i novih slučajeva upotrebe umjetne inteligencije u financijama, posebno u cilju zaštite prava potrošača i prava na privatnost;

12. konstatira da je EU usvojio pristup regulaciji umjetne inteligencije koji je, u usporedbi s drugim jurisdikcijama, više temeljen na riziku; ističe da, iako to može stvoriti izazove za usvajanje i razvoj umjetne inteligencije u području financijskih usluga, na taj se način također pruža priliku za izgradnju povjerenja i podupiranje inovacija, pod uvjetom da se okvir pojasni i provede na način kojim se potiču pravna sigurnost, proporcionalnost i povjerenje u tržište; uviđa da Akt o umjetnoj inteligenciji još nije u potpunosti proveden i da njegove praktične implikacije još nisu procijenjene;

13. podsjeća da se Aktom o umjetnoj inteligenciji izričito uzima u obzir trenutačna pravna stečevina u području financijskih usluga i nastoji izbjeći udvostručavanje zahtjeva, posebno u pogledu postupaka unutarnjeg upravljanja i upravljanja kvalitetom, i to dopuštanjem ograničenih odstupanja za financijske institucije pod uvjetom da su utvrđeni jednakovrijedni zahtjevi u okviru prava EU-a o financijskim uslugama; izražava zabrinutost zbog toga što ipak postoje regulatorna preklapanja i manjak dostatnih smjernica za tumačenje tih regulatornih preklapanja i interakcija, čime se uvode nepotrebna

---

16 Bitni primjeri relevantnog sektorskog zakonodavstva uključuju, među ostalim, Uredbu o kapitalnim zahtjevima, Direktivu o kapitalnim zahtjevima, Direktivu Solventnost II, Direktivu o distribuciji osiguranja, Uredbu o tržištima financijskih instrumenata, Direktivu o tržištima financijskih instrumenata, Akt o digitalnoj operativnoj otpornosti, Direktivu o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova, Direktivu o UCITS-ima i Direktivu o platnim uslugama te popratne smjernice i regulatorne tehničke standarde europskih nadzornih tijela.

složenost, opterećenje povezano s usklađivanjem i pravna nesigurnost, što ometa uvođenje umjetne inteligencije u sektor financijskih usluga; naglašava važnost jamčenja pravnog, regulatornog i administrativnog okvira koji se temelji na sigurnosti, predvidljivosti i stabilnosti; konstatira da bi široko tumačenje Akta o umjetnoj inteligenciji, za razliku od proporcionalnog, moglo dovesti do nepotrebnih zahtjeva za usklađenost za financijske institucije i uzrokovati pravnu nesigurnost; uviđa izazov koji proizlazi iz činjenice da nadzorne agencije imaju različita pravna tumačenja i očekivanja u pogledu primjene pravne stečevine, što dovodi do fragmentacije jedinstvenog tržišta; traži od Komisije i nacionalnih nadležnih tijela da utvrde i riješe sve nedosljednosti tijekom provedbe Akta o umjetnoj inteligenciji i u okviru predstojećeg paketa za digitalnu skupnu uredbu;

14. podržava preporuku iz Akta o umjetnoj inteligenciji da se nadležna financijska tijela imenuju tijelima za nadzor tržišta za sustave umjetne inteligencije koji se koriste u financijskim uslugama, a smatraju se visokorizičnima; konstatira, međutim, da će druga nacionalna nadležna tijela biti odgovorna za nadzor sustava umjetne inteligencije koji nisu visokorizični; prepoznaje izazove koji proizlaze iz postojanja više nadzornih agencija s nadležnostima u pogledu primjene pravne stečevine; nadalje, prepoznaje izazove koji proizlaze iz različitih pravnih tumačenja i očekivanja različitih nadzornih agencija, što bi moglo dovesti do fragmentacije jedinstvenog tržišta;

15. potiče nadzorna tijela da ojačaju koordinaciju, suradnju i razmjenu informacija kako bi se izbjeglo preklapanje zahtjeva za nadležnost; nadalje, potiče Komisiju i nadzorna tijela da ojačaju suradnju s međunarodnim partnerima u globalnim forumima za utvrđivanje standarda kako bi se osigurala usklađenost i izbjegla fragmentacija regulatornih pristupa te kako bi se osiguralo da EU održava korak i da je usklađen s globalnim regulatornim kretanjima;

16. konstatira da Opća uredba o zaštiti podataka i njezini zahtjevi u pogledu smanjenja količine podataka, ograničavanja svrhe, privole klijenata i obrade osobnih podataka koju provode financijske institucije nameću ograničenja u pogledu upotrebe umjetne inteligencije u financijskim uslugama; smatra da je potrebna odgovarajuća ravnoteža između iskorištavanja prednosti upotrebe umjetne inteligencije u financijskim uslugama i zaštite podataka za potrošače;

Preporuke za osiguravanje odgovorne uporabe umjetne inteligencije u financijskim uslugama

17. žali zbog toga što EU zaostaje u pogledu inovacija i ulaganja u području umjetne inteligencije, što je vidljivo iz toga što su poduzeća iz EU-a koja razvijaju temeljne modele u razdoblju od 2018. do 2023. primila 33 milijarde EUR financiranja rizičnim kapitalom, u

usporedbi s više od 120 milijardi EUR koje su primila usporediva poduzeća iz SAD-a[17]; smatra da sektor financijskih usluga, kao akter koji najviše troši na usluge i proizvode IKT-a, ima potencijal djelovati kao katalizator za mobiliziranje privatnih ulaganja u umjetnu inteligenciju; poziva, u kontekstu sporih ulaganja u umjetnu inteligenciju u financijskom sektoru EU-a, na ambiciozan prijedlog za ubrzano aktiviranje europskog ekosustava rizičnog kapitala u okviru unije štednje i ulaganja;

18. poziva Komisiju da pruži jasne i praktične smjernice, izrađene uz savjetovanje s europskim i nacionalnim nadzornim tijelima i dionicima, o primjeni postojećeg zakonodavstva o financijskim uslugama u pogledu upotrebe umjetne inteligencije; smatra da bi cilj takvih smjernica trebao biti omogućivanje upotrebe umjetne inteligencije u sektoru financijskih usluga, uključujući na etički, odgovoran i transparentan način; poziva na dosljedne definicije i pojednostavljenje regulatornog okvira kako bi se izbjegli dvostruki zahtjevi, uključujući zahtjeve za izvješćivanje o procjeni rizika, te poziva na oprez u pogledu univerzalnog pristupa koji nerazmjerno opterećuje manje i srednje financijske institucije; naglašava potrebu za dobrom ravnotežom između odgovorne upotrebe umjetne inteligencije i osiguravanja dovoljno prostora za inovacije;

19. poziva Komisiju da istraži kako se alati utemeljeni na umjetnoj inteligenciji mogu upotrebljavati na financijskim tržištima, kao što su posredovanje, upravljanje portfeljem i automatizacija usklađivanja, kako bi se doprinijelo ciljevima unije štednje i ulaganja, među ostalim podupiranjem malih ulagača pri donošenju informiranih odluka o ulaganju, poboljšanjem financijske educiranosti, poticanjem inovacija u poduzećima, smanjenjem fragmentacije tržišta i osiguravanjem sigurnog okruženja za potrošače; naglašava da je za postizanje tih ciljeva potreban tehnološki neutralan regulatorni okvir;

20. smatra da je sektorsko zakonodavstvo kojim se uređuje upotreba umjetne inteligencije u financijskim uslugama u velikoj mjeri dovoljno da obuhvati uvođenje umjetne inteligencije u njezinu sadašnjem obliku; ističe da bi trebalo provoditi stalna praćenja kako bi se utvrdilo postoje li udvostručavanja ili nedostaci u postojećem zakonodavstvu o financijskim uslugama koje se primjenjuje na uvođenje umjetne inteligencije; ističe da bi se dodatnim zakonodavstvom povećala složenost i nesigurnost te bi u konačnici moglo doći do rizika da taj sektor ostane bez koristi od primjene umjetne inteligencije; naglašava da oslanjanje na postojeće okvire iziskuje stalnu nadzornu pozornost, učinkovitu provedbu i jasnu raspodjelu odgovornosti za osiguravanje usklađenosti, posebno u

---

17 Christine Lagarde, ‘The transformative power of AI’ (Transformativna moć umjetne inteligencije), 2025., https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2025/html/ecb.sp250401_1~d6c9d8df11.en.html.

prekograničnim ili eksternaliziranim scenarijima uvođenja umjetne inteligencije, kao i praćenje i procjenu mogućih budućih nedostataka uzrokovanih novim razvojima događaja u području umjetne inteligencije ako se njima stvaraju znatni rizici za potrošače i financijsku stabilnost; snažno savjetuje Komisiju i države članice da se koordiniraju kako bi se izbjegla prekomjerna regulacija u relevantnom zakonodavstvu i spriječilo stvaranje novih prepreka na prekograničnim tržištima; konstatira da Komisija, u skladu s Aktom o umjetnoj inteligenciji, može procijeniti popis visokorizičnih primjena iz Priloga III. Aktu o umjetnoj inteligenciji;

21. poziva europska i nacionalna nadzorna tijela da podrže odgovorno uvođenje umjetne inteligencije promicanjem dosljednih tumačenja i proporcionalne primjene aktualnih propisa; smatra da se odgovarajućom regulacijom uvođenja umjetne inteligencije u financijskom sektoru podupire prihvaćanje umjetne inteligencije i društveno povjerenje u nju; ističe da su stav i pristup nadzornih tijela jednako važni kao i sama pravila; preporučuje da se u nadzornim naporima prednost da konkretnim, operativnim rizicima ako su oni utvrđeni, a ne apstraktnim ili teoretskim pitanjima, uz zadržavanje aktivnog i proporcionalnog pristupa nadzoru, i to uravnoteženjem inovacija i zaštite potrošača, kako bi se upravljalo nepredviđenim rizicima koji proizlaze iz sve veće primjene tehnologija umjetne inteligencije; naglašava ulogu učinkovitog praćenja i rješavanja rizika povezanih s umjetnom inteligencijom, uključujući one povezane s netransparentnošću, koncentracijom tržišta i gubitkom odgovornosti, koji bi mogli utjecati na financijsku stabilnost;

22. poziva Komisiju i države članice da unutar EU-a uklone prepreke ulazu inovativnih financijskih poduzeća koja se temelje na umjetnoj inteligenciji, među ostalim pojednostavnjenim licenciranjem, prekograničnim *scale-up* poduzećima i uključivanjem u nadzorne inovacijske centre;

23. podržava istraživanje utjecaja upotrebe umjetne inteligencije na okoliš, s naglaskom na intenzitetu upotrebe resursa i dugoročnoj održivosti, kako bi se povećala transparentnost i pomoglo financijskim institucijama da procijene te aspekte i svoj ekološki otisak;

24. smatra da sve veća upotreba umjetne inteligencije, koja može utjecati na tržište rada u području financijskih usluga, iziskuje iznimnu pismenost u području umjetne inteligencije, digitalne vještine i sudjelovanje talenata, uz potporu inicijativa za usavršavanje u javnom sektoru i tržišnih rješenja; podržava napore koje ulaže taj sektor i ciljane inicijative, uključujući javno-privatna partnerstva i programe prekvalifikacije, za razvoj tehničkih i etičkih kompetencija u području umjetne inteligencije, posebno u pogledu prava i rizika, kod radne snage u financijskom sektoru; naglašava važnost razvoja strategija umjetne inteligencije kojima se povećava

produktivnost, a pri čemu se podupire prilagodba, usavršavanje i preraspodjela radnika, uz osiguravanje smislenog ljudskog nadzora i kontrole; traži veću jasnoću u pogledu zahtjeva iz Akta o umjetnoj inteligenciji prema kojima financijske institucije moraju ispunjavati zahtjeve u pogledu pismenosti u području umjetne inteligencije; nadalje, naglašava važnost osiguravanja i promicanja jednakog pristupa alatima i uslugama umjetne inteligencije, među ostalim i za manje digitalno spretne segmente stanovništva;

25. poziva Komisiju te europska i nacionalna nadzorna tijela da procijene dodanu vrijednost regulatornih izoliranih okruženja koja se odnose na umjetnu inteligenciju, inovacijskih centara i prekograničnih testnih okruženja za financijske usluge u omogućavanju eksperimentiranja s financijskim inovacijama koje se temelje na umjetnoj inteligenciji kako bi se *start-up* poduzećima pomoglo da testiraju svoje proizvode i kako bi se postojećim institucijama omogućilo da istraže novu primjenu u kontroliranom okruženju, uz istodobno očuvanje zaštite potrošača i integriteta tržišta; smatra da bi pravilno iskorištavanje regulatornih izoliranih okruženja za umjetnu inteligenciju moglo osigurati strukturirano i nadzirano okruženje za testiranje potrebno za olakšavanje inovacija i odgovornog uvođenja umjetne inteligencije u sektoru financijskih usluga; potiče europska i nacionalna nadzorna tijela da poboljšaju nadzorne alate i tehnologiju (SupTech) upotrebom umjetne inteligencije te da ih integriraju u svakodnevne nadzorne aktivnosti kako bi se poboljšala učinkovitost i djelotvornost financijskog nadzora; konstatira da je svrha tih alata pružiti potporu ljudskim nadzornicima, a ne ih zamijeniti;

°

° °

26. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji te vladama i parlamentima država članica.